Nr. 222. Poniedziałek 27. Września 1852. Rok gazecie 41.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i codziennym urzędowym Dziennikiem, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 złr. 15 kr., miesięcznie 1 złr. 25 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 40 kr., miesięcznie 1 złr. 40 kr. — Insercya od wiérsza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz piérwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

Lwów, 25. września. Redakcya otrzymała następującą reklamacyę: Gazeta Lwowska z d. 9. b. m. Nr. 207 umieściła wiadomość o austryackich kasach oszczędności, wyjętą z *litografowanej korespondencyi austryackiej*, któreto pismo wzięło też wiadomość z gazety *Austria*.

Dowiadujemy się z tego źródła, iż za rok 1847 i 1848 z istniejących w monarchii austryackiej 54 kas oszczędności tylko 14, a za rok 1849 i 1850 z istniejących 61 kas oszczędności tylko 15 podało dokładne przeglądy dochodów i wydatków, mianowicie kasy: w Wiédniu, Oberhollabrunn, Gracu, Lublanie, Klagenfurcie, Tryeście, Innsbruku, Bregenz, Ala, Roveredo, Feldkirch, Pradze, Zara, Raguzie, Medyolanie.

Gdy autor tego spisu nie umieścił w nim także i *galicyjskiej kasy oszczędności* od 1. stycznia 1844 we Lwowie otworzonej, znać, że nie miał potrzebnych o niej podań, bo byłby pewno przyznał, że przeglądy dochodów i wydatków tej kasy za każdy rok istnienia drukiem ogłaszane, nie ustępują w dokładności żadnej z wymienionych przez niego kas oszczędności; byłby też powziął to przekonanie, że z pomiędzy kas oszczędności monarchii austryackiej jedna tylko galicyjska, prócz przeglądów rachunkowych, w których stan wkładek i zwróceń każdego z lat poprzednich, niemniej liczba stron wkładających jest zwykle powtórzoną, zdaje też przez swoją Dyrekcyę już od lat kilku sprawę z rozmaitych szczegółów administracyi, któreto sprawozdanie obok przeglądu rachunkowego także drukiem jest ogłaszane. I o tem również byłby się autor dowiedział, że z wszystkich kas oszczędności monarchii austryackiej galicyjska kasa oszczędności dotąd sama tylko jedna w metodzie rachunkowości do tego doszła stopnia, iż przeglądy swoich dochodów i wydatków czyli roczne zamknięcia rachunkowe wydaje z pod prasy drukarskiej regularnie z ostatnim dniem swego roku rachunkowego, to jest z dniem 31. grudnia, tak, iż wspomnione wyżej sprawozdanie Dyrekcyi z szczegółów administracyi instytutu dość jest po ogólnem zgromadzeniu członków Towarzystwa kasy oszczędności stósownie do statutów w miesiącu lutym odbywającem się, dołączyć do wydrukowanego już zamknięcia rachunkowego.

Że Dyrekcya tejże kasy nietylko corocznie ogłasza w języku niemieckim i polskim przeglądy rachunkowe wraz z sprawozdaniem z wszelkich czynności instytutu, ale też o jak największe rozpowszechnienie tych drukowanych sprawozdań stara się, poświadczyć mogą akta wysokiego c. k. ministeryum handlu, c. k. ministeryum skarbu, c. k. prezydyum i gubernium krajowego, stanów krajowych, c. k. urzędów obwodowych, c. k. sądów szlacheckich, c. k. władz finansowych, główniejszych magistratów, instytutów krajowych, także kas oszczędności w Wiédniu, Pradze, Gracu, Lublanie i Koszycach, tudzież sprawozdania umieszczane w Gazecie Lwowskiej, w Lemberger Zeitung, w Czasie i Pamiętniku gospodarskim.

Jawność bowiem we wszystkich czynnościach nie tylko kasy, ale i samego instytutu, uważała zawsze Dyrekcya za konieczną do utrzymania zaufania, dobrą sprawę popierającego.

Od Dyrekcyi galicyjskiej kasy oszczędności.

We Lwowie dnia 22. września 1852.

Kazimierz hr. Krasicki,
Naddyrektor.

S. Krawczykiewicz,
Dyrektor.

Czynności

14go zwyczajnego posiedzenia

Lwowskiéj izby handlowéj i przemysłowéj,

z dnia 13. lipca 1852 pod przewodnictwem wice-prezesa pana *Karola Pietzsch*.

1. K. magistrat lwowski udziela obwieszczenie wys. gubernium krajowego, — według którego jarmark na wełnę od 7. do 15. lipca odbywać się będzie, i uwiadamia, że komisarz targowy — któremu nadzór jarmarku jest powierzony, został zarazem wezwanym: codzienny raport o rezultatach targu Izbie doręczać.

Podług otrzymanych dotąd raportów nie złożono wełny do szopy miejskiej na ten cel na placu targowym przeznaczonej.

Służy do wiadomości.

2. Stowarzyszenie przemysłowe niższej Austryi prosi o poprawienie spisu kupców i znaczniejszych ludzi przemysłowych dla wydania księgi adresów na rok 1853 i zaprasza do subskrypcyi w ilości 5 złr. 30 kr.

Z wezwaniem przełożonych gremium kupieckiego i sekcyi przemysłowej uskutecznić należy.

3. J. E. p. minister handlu uwiadamia, że na jego rozporządzenie c. k. Dyrekcya statystyki administracyjnej wydawać będzie pismo peryodyczne w celu, ażeby data statystyczne monarchii z możliwym pospiechem podawać do publicznej wiadomości.

Izba otrzymała oraz obok przyrzeczenia dalszego ciągu 1szy zeszyt z napisem: „Mittheilungen aus dem Gebiethe der Statistik," który w związłym przeglądzie obejmuje najważniejsze data statystyczne.

Służy do miłej wiadomości.

4. Wezwanie c. k. galic. Towarzystwa gosp. do mieszkańców królestwa Galicyi i Lodomeryi w celu utworzenia szkoły agronomicznej w Galicyi.

Prezes wzywa członków Izby, aby dla poparcia tego dla dobra kraju tak ważnego przedsiębierstwa przyczynili się, dodając, że subskrybowane kwoty w prezydyum magistratualnem i w kancelaryi c. k. Towarzystwa gosp. przyjmują się.

Wezwanie to udziela się także obyw. gremium kupieckiemu do uwiadomienia członków tegoż i stanu kupieckiego Izraelitów.

5. Wys. ministeryum handlu przypomina, że Izba corocznie najdalej do 15. sierpnia budżet swój przedłożyć powinna i żąda przedłożenia rachunków na rok 1851.

Wzięto do wiadomości, gdyż udokumentowany rachunek na rok 1851. wys. ministeryum handlu już przedłożono.

6. Referent p. radca Izby Franke jako sprawozdawca komisyi.

Wys. gubernium krajowe przeséła projekt do prawa ułozony na wezwanie namiestnika Tryestu względem nadzoru i urządzenia tandeciarstwa i żąda, aby Izba dała swoją opinię:

a) Czyli istniejące tutaj względem tandeciarstwa przepisy są dostateczne, aby niebezpieczeństwu przeciw własności oprzeć się mogły.

b) Czyli przepisane prowadzenie ksiąg ze strony tandeciarzy ma miejsce i jak takowe jest nadzorowane.

c) Czyli zaprowadzenie proponowanego prawa byłoby stósowne, lub też czyli jakie wątpliwości przeciw niemu zachodzą.

Referent czyni uwagę, że przemysł ten tak w kraju jako też w stolicy licznie prowadzonym jest, jednakże tylko przez indywidua z najniższej warstwy żydostwa, z których mała liczba zaledwo nazwisko swoje po żydowsku podpisać umie.

Ztąd wynika, że tandeciarzy tutejszych z tandeciarzami innych prowincyi i miast stołecznych monarchii porównać nie można, zatem i prawa, które tam z najlepszym skutkiem zastósowaćby się dały, tutaj niezwalczone napotkać muszą przeszkody.

Komisya jest tego zdania, że istniejące tu przepisy i prawa będą dostateczne, aby niebezpieczeństwom, które z tandeciarstwa dla

własności wyniknąć mogą, zapobiedz, jeżeli tylko takie prawa z konsekwencyą przeprowadzone będą.

I tak postanawia dekret nadw. kancelaryi z 22. grudnia 1814, że konsensa do tandeciarstwa znanym tylko indywiduom udzielane być powinny, które prócz tego pod ciągłym i ścisłym dozorem policyi zostawać mają.

Rozporządzeniem gub. z 9. marca 1827 wezwanym został magistrat lwowski, aby tandeciarze do prowadzenia tego przemysłu pozwoleniem magistratualnem zaopatrzeni byli, i żeby swoje towary tylko w kramach lub sklepach sprzedawać mogli.

(Dokończenie nastąpi.)

Lwów, 23. września. Dwudziesta ósma lista składek na Zakład naukowy gospodarski, po dzień 23go września b. r. zebranych. — I. W kancelaryi Towarzystwa gospodars. galic.:

Na gospodarstwo wzorowe:

Magistrat miasta Lwowa imieniem gminy 100 złr., a imieniem funduszu kalek u Ś. Łazarza 25 złr., hr. Maciej Krasicki z Dubiecka 25 złr.

II. Przez c. k. Urząd obwodowy Tarnopolski.

Z kolekty p. Fryderyka Kierki, c. k. komisarza obwodowego: PP. Xiążę Eugeniusz de Ligne, właściciel Zbaraża 50 złr.; Jan Bibułowicz 10 złr., Jan Grychtolik, zarządca ekonomiczny w Zbarażu 2 złr. 30 kr., i Jan Sochanik 1 złr. — Z kolekty pana Karola Piwockiego, przełożonego c. k. urzędu obw. Tarnopolskiego: PP. Hr. Józef Rzyszczewski i Jan Fedorowicz doktor praw i właściciel dóbr Okno po 25 złr., Józef Chęciński z Rasztowic 20 złr.; Bojowski, dzierżawca z Łubianek 4 złr., Jakób Ebermann z Tarnopola 5 złr., Franciszek Sozański, właściciel Wolicy, półimperyała złotem czyli 9 złr. 35 kr. i Abraham Einleger z Trembowli 10 kr.

Na szkołę bezzwrotnie:

PP. Jan Fedorowicz, doktor praw i właściciel Okna i Jakób Ebermann z Tarnopola po 5 złr.; J. Landau z Tarnopola 1 złr. — Z kolekty p. Fryderyka Kierki, c. k. komisarza obwodow. PP. Xiążę Eugeniusz de Ligne, właściciel Zbaraża 100 złr., Aleksander Sękowski 6 złr., Jan Grychtolik, zarządca ekonomiczny w Zbarażu 2 złr. 30 kr., Nikodem Sochanik 2 złr. i Juliusz Sochanik 1 złr. — Z kolekty pana Franciszka Fischera, c. k. komisarza obw.: PP. Jan Brzozowski, właściciel Pajówki 5 złr., Czesław Morawski, Paweł Leo, mandat. i Franciszek Smarzewski, dzierżawca Kujdaniec po 1 złr., Julian Morawski 30 kr.; Bazyli Borzewski i Jxdz Franciszek Twardiewicz paroch gr. kat. w Zarudziu po 20 kr. — Z kolekty pana Niżankowskiego, mandat. w Skałacie: PP. Majer Bartfeld, Kalel Thurn i gmina Połupanowka po 2 złr.; Süsskind Rosenstock 1 złr., gmina Mołczanówka 40 kr. i Michał Czaczkowski 30 kr. — Z kolekty p. Szczepana Gołębiowskiego mandat. w Iławczu: Gmina Iławczo 5 złr., Jx. Jan Biliński, proboszcz miejscowy 1 złr., PP. Szczepan Gołębiowski mand. i Jan Hoszowski rządca po 30 kr. — Z kolekty p. Janoszewskiego, mand. w Sorocku: Gmina Sorocko 8 złr., gmina Poznanka-Hetmańska 2 złr. 24 kr., p. Józef Łaszewski 2 złr., gmina Zarubińce 1 złr. 30 kr.; PP. Florenty Hermann i Kuks Aschkenazy po 1 złr. — Z kolekty p. Stanisława Czeżowskiego mand. i sędziego polic. w Strusowie: Gminy: Darachów 10 złr. 20 kr., Strusów 6 złr., Warwaryńce 4 złr., Krowinka 3 złr. 13 kr., Słobódka 3 złr., Zazdrość 2 złr. 24 kr., Ostrawczyk 2 złr. 23 kr., Fiutkow i Zubow po 2 złr. 20 kr., Ruzdwiany — Jx. Jan Kaistura prob. obr. łac. w Strussowie i pan Jakób Albert, dzierżawca po 2 złr., gmina Nowy-Tyczyn 1 złr. 56 kr., gmina Bernadówka 1 złr. 30 k., PP. Stanisław Czeżowski kolektor, Jx. Jan Łopatyński paroch. gr. kat. w Ostrowczyku, Mikołaj Skarbowicz, nauczyciel w Ruzdnianach, Jan Palkiewicz, kasyer, Bazyli Łoizki, Alojzy Hlanicki, ekonom, Alexander Hoszowski, Jan Borzeński, ekonom, Jerzy Albert i gmina Nalużе po 1 złr.; Jx. Jan Temnicki, paroch gr. kat. w Darachowie 40 kr., Jakób Hetscher 36 kr., Jxdz Mikołaj Latorowski paroch. obr. gr. kat. w Strusowie, Dawid Roger, Izrael Chajmowicz i Szmaria Hochhos po 30 kr., Michał Koszliha, weterynarz, Mojżesz Brajer, Antoni Jarosiewicz, leśniczy i Majer Hetscher po 20 kr., Jan Karesz, nauczyciel 12 kr., Antoni Sokołowski, Paweł Kozerski, aktuaryusz dominikalny, Elo Salpeter, Bazyli Starożyński, naucz. tryw., Marek Rubin, Izaak Rubin, Josel Rozenmann i B. Aemerling po 10 kr., Gita wdowa i Febisz Katz po 6 kr.

Suma dwudziestej ósmej listy . .	526 złr. 45 kr.
Dodawszy sumę dwudziestu siedmiu list poprzednich	16,757 złr. 52²/₄ kr.
i oblig. cząstk. na 500 złp.,	
Jest ogółem . .	17,284 złr. 37²/₄ kr.
i oblig. na 500 złp.	
Z tego wypada na fundusz szkoły . .	3,483 złr. 46²/₄ kr.
i oblig. na 500 złp.	
a na fundusz gospodarstwa wzorowego	13,800 złr. 51 kr.
Ogół funduszów jak wyżej . .	17,284 złr. 37²/₄ kr.
i oblig. na 500 złp.	

Z komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Kołomyja, 24. września. Wczoraj w święto pojednania u Żydów zgromadzili się w bóżnicy na dole mężczyzni, a na pierwszem piętrze kilka set kobiet. O godz. pół do 7mej wieczór powstała wrzawa, jakoby w bóżnicy ogień wybuchnął. Był to jednak fałszywy alarm, który nieszczęsne skutki za sobą pociągnął. Straszna trwoga opanowała kobiety, wszystkie cisnęły się tłumnie ku jedynemu wyjściu przez schody, a cisnąca się masa zabarykadowała mimowolnie drzwi odmykające się na wewnątrz (ostatnie z wychodem na ulicę), a następujące kobiety popadały na te, które już na ziemi leżały pod zamkniętemi drzwiami.

Na drabinach musiano się dostać przez okna na pierwsze piętro, uspokoić kobiéty względem fałszywego alarmu i skłonić je do odwrotu. Drzwi wyłamano, kobiéty powynoszono powoli, aż nakoniec udało się zaprowadzić porządek w wychodzeniu.

Nieszczęście sprawiło, że przy tym wypadku zadusiło się 31 żydówek i dwoje dzieci (między 3—4 latami).

Do utraty życia tylu ludzi przyczyniło się pewnie i to, że żydówki przez cały dzień 23. b. m. bardzo ściśle pościły, a przeto mocno osłabione były.

Kraków, 24. września. Od dnia 19. września, t. j. od czasu pojawienia się cholery do dnia 24. do godziny 10. zrana, zapadło na cholerę w mieście naszem osób 10, z tych zupełnie wyzdrowiała osoba 1, na drodze wyzdrowienia jest osób 5, w stanie niepewnym osoba 1, umarło 4.

Z powyżej wymienionych osób: 8 zachorowało w samym szpitalu ś. Łazarza, a tylko dwie w mieście, t. j. jedna na Kazimierzu, a druga na Grzegórzkach. Szpital dla chorych otwarty został dnia 23. b. m., na Wesołej w domu zwanym Angielski, ale do dziś dnia żadnego jeszcze niemieści chorego. Wszystkie osoby dotychczas cholera dotknięte, popełniły ważne błędy dyetyczne, które téj choroby stały się powodem. *(Czas.)*

(Obwieszczenie c. k. ministeryum finansów.)

Wiédeń, 22. września. *Gazeta Wiédeńska* zawiera w urzędowej części następujące obwieszczenie:

Postanowienia względem pożyczki państwa otwartej dnia 9go b. m., a zamkniętéj 18go, ustanawiają w § 8: „Gdyby ogółowa suma subskrypcyi przewyższała kwotę 80 milionów, wtedy nastąpi jednakowe zmniejszenie wszystkich kwot subskrybowanych i na ten wypadek wyjdzie odpowiednie ogłoszenie w Gazecie wiédeńskiej najdalej do 30. września 1852;" a w §. 10:

„Jeżeliby nastąpić miało zmniejszenie subskrybowanej sumy, wtedy zwróconą będzie na żądanie przewyżka złożonej kaucyi."

Podaje się przeto do powszechnej wiadomości, że wypadek przewidziany w § 8. rzeczywiście nastąpił.

Stosunek, w którym zmniejszone będą subskrybowane kwoty, ogłoszony będzie ile możności jaknajprędzej, a najdalej dnia 30. b. m.

Natenczas wolno będzie każdemu subskrybentowi dysponować kaucyą według kwoty zmniejszenia.

Jeżeli kaucya złożona była w gotówce, wtedy wolno będzie także subskrybentom użyć przewyżkę na wpłatę na pożyczkę, mianowicie na ratę płacić się mającą dnia 30. października, z poborem procentów od obligacyi aż do tego czasu.

Z c. k. ministeryum finansów.

Wiédeń, 21. września 1852.

(Układy między Austryą i stolicą apost. względem zawarcia konkordatu.)

Wiédeń, 23. września. Dowiadujemy się z dobrego źródła, pisze litogr. „*koresp. austr.*", że Jego Cesarska Mość dał zlecenie ministrowi spraw zagranicznych, aby w Rzymie poczyniono kroki przygotowawcze do rozpoczęcia między stolicą Apostolską i Austryą układów względem zawarcia konkordatu.

(Wiadomości potoczne z Wiédnia.)

Wiédeń, 23. września. W pierwszych dniach przyszłego miesiąca uda się Jego Mość Cesarz do Ołomuńca na wielkie polowanie. Monarcha zabawi tam tylko jeden dzień i większa część dworu ces. będzie Mu towarzyszyć na tem polowaniu.

— Po powrocie Jego Mości Cesarza z obozu pod Pesztem odbędzie się tu na cześć wysokich gości towarzyszących Monarsze wielka rewia wojsk, na którą wyruszy cała załoga skoncentrowana w rezydencyi i okolicy.

— Jego cesarzew. Mość W. książę, następca tronu Rosyi w powrocie z Pesztu wstąpi do Wiédnia. Również przybędą tu z Pesztu z Jego Mością Cesarzem Ich królewicz. M. M. książęta Badeńscy, książę Wirtemberski i Saksoński.

— Dyskutowane w izbach handlowych i przesłane do rewizyi postanowienia o przyszłem oznaczeniu próby towarów złotych i śrebrnych były już rewidowane w wys. ministeryum handlu i zdaje się, że będą niebawem ogłoszone. Postanowienia te będą jednak prowizoryczne i ważne tylko aż do wydania nowej, wszystkie części państwa obejmującéj ustawy o puncyrowaniu. *(Ll.)*

— Miejskie gminy czterech obwodów Dalmacyi zamierzają posłać ze swego grona deputacye, złożone z członków duchownego, szlacheckiego, miejskiego i włościańskiego stanu, aby Jego Mości Cesarzowi za jego przybyciem do Kroacyi złożyły imieniem gmin hołdy wierności i przywiązania.

— W Zagrabiu teraz codzień więcéj życia. Bataliony Pogranicza maszerują już do obozu; z niezmordowaną czynnością pracują nad przygotowaniem do świetnego przyjęcia Najjaśniejszego Pana. — Pokoje i okna z widokiem na te ulice, którędy będzie przejeżdżać monarcha, są już po wysokiej cenie najęte.

— Najdaléj dnia 30. b. m. będzie publicznie ogłoszony stosunek, w jakim muszą być zmniejszone sumy, subskrybowane na nową pożyczkę państwa.

— Niższo-austryacka izba handlowa i przemysłowa zajmuje się stosownemi propozycyami względem wysłania zdatnych ajentów handlowych do hiszpańskich portów dla zawiązania korzystnych stosunków handlowych. *(L. k. a.)*

(Depesza telegraficzna c. k. wojskowego i cywilnego rządu w Węgrzech do c. k. ministeryum spraw wewnętrznych.)

Obóz pod Palota, 22. września. Jego c. k. Apostolska Mość opuszcza jutro obóz pod Palota i będzie obecnym na popisach wojsk podczas dwudniowego polnego manewru, przy którym wojska koczować będą.

(Depesza telegraficzna od jenerał-adjutanta armii do Jego Excelencyi pana Fml. Kempen w Wiédniu.)

Obóz pod Palota, 22. września, $8^1/_2$ godzina wieczór. Dzisiaj musztrowały się przed Jego ces. Mością i wszystkimi obcymi gośćmi batalion piechoty, dywizya strzelców i kompania sanitarności, poczem pojedyńcze oddziały obozujących tutaj pułków konnicy popisywały się w jeżdżeniu, między innemi Ułani w robieniu piką, a nakońcu pojedyńczo w karyerze defilowały. Wszystkie produkcye podobały się zupełnie. Na obiedzie znajdowali się jak zwykle wszyscy zagraniczni książęta i wielu obcych oficerów. Jego ces. Mość i zagraniczni oficerowie byli wieczór na operze w Pesztyńskim teatrze. *(Wien. Ztg.)*

(Kurs wiédeński z 25. września 1852.)

Obligacye długu państwa 5% 96; $4^1/_2$% $85^1/_2$; 4% $76^1/_4$. 4% z r. 1850 —; wylosowane 3% —. Losy z r. 1834 228; z roku 1839 $139^3/_8$. Wiéd. miejsko bank. —. Akcye bankowe 1357. Akcye kolei pół. 2200. Głognickiej kolei żelaznéj $777^1/_2$. Odenburgskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 723. Lloyd 664.

Ameryka.

(Wiadomości z San Francisco i z Buenos-Ayres.)

Nowy-York, 31. sierpnia. Poczta z San Francisco zawiera wiadomości po dzień 31. lipca. Szeryfa w Kontra-Kosta zastrzelił niejaki Hardy, któremu sądownie wypowiedział dzierżawę, a rozjątrzenie powszechne omal że niewywołało ludowego sądu przeciw zabójcy. W kilku z Hobart-Town przesłanych skrzyniach z nasieniem kartofli znaleziono ziemię zawierającą złoty piasek. Pożar stepu w dolinie Sakramento zrządził wielkie spustoszenie w zbożu. W kopalniach Ophir musiało kilka set robotników dla braku wody zastanowić pracę. Słychać, że u źródła San Joaquim odbędzie 2000 Indyanów wielką wojenną radę. Handel w San Francisko niebył ożywiony. Południowo-amerykańska *po. zta.* (Okrętem *Teviot*, który do Southampton zawinął z ładunkiem dyamentów i koszenili w wartości 21,900 funt. sztrl., a prócz tego z 116 pasażerami.) *Z Buenos-Ayres* 2. sierpnia donoszą: Miesiąc lipiec był tu bardzo gorący. — Urquiza, dyktator stracił w krótkim czasie zaufanie prawie u wszystkich klas, i wkrótce usłyszymy o północnej koalicyi, a wtedy spełzną wszelkie nadzieje organizacyi narodowej. Jenerał Benardes został pobity w prowincyi San Juan. Urzędowe doniesienia z prowincyi Korryentes przedstawiają powstanie przeciw jenerałowi Verasoro za niezawodne, a Urquiza musi je uznać, gdyż nowe władze okazują ku niemu nieograniczone zaufanie oświadczając swą gotowość przykładania się ile możności do *organizacyi narodowej.* *(P. Z.)*

Hiszpania.

(Przypadek Jej Mości królowej. — Estudiante. — Fueros.)

Madryt, 8. września. Nadzieja pomnożenia się familii królewskiej spełzła znowu na niczem przez przypadek, którego królowa doznała podczas sztucznych ogniów, spalonych na cześć Jej matki w la Granja; jednak dziś ma się królowa znowu lepiej.

— Estudiante odniósłszy dnia 3. b. m. korzyści nad wojskiem, niepojawił się więcej. Zdaje się, że oprócz w Manzanera i San Augustin niewielką sympatyę obudza ta sprawa między ludnością. Łagodnem postępowaniem chce rząd pozyskać umysły, bo środek ten na mieszkańców Aragonii większy wywiera wpływ niż surowość. — Jak telegraf dzisiaj donosi z Saragossy, rozpuścił Estudiante znowu swoich ludzi i powrócił sam do Francyi. Konie i muły porozdawał pomiędzy swoich ludzi, a broń i amunicyę ukrył w bezpiecznem miejscu. Pojmanych żołnierzy pułku Zamora rozpuścił znowu z 3go na 4go września. Pomimo wielkiej liczby stronników, których sprawa Karlistów ma we wszystkich warstwach społeczeństwa, zbywa jej całkiem na moralnej sile; prawie wszyscy znakomitsi reprezentanci przeszli do obozu królowej. Niektórzy dawniejsi karlistowscy jenerałowie, jako: Zaratategui, Cucbillar, Campillo, Moreno i Pavia piastują wysokie posady, i niemal trzecia część armii zostaje pod dowództwem byłego karlistowskiego pułkownika. — Sprawa Baskijskich Fueros znowu toczy się z wielką namiętnością. *(A. a. Z.)*

(Wiadomości potoczne z Madrytu.)

Madryt, 11. września. Królowa przyszła po swym przypadku już całkiem do zdrowia, i odbyła z małżonkiem i dziecięciem podróż do Segowii, ale ludność tamtejsza nadzwyczaj zimno Ją przyjęła. — W Aragonii włóczą się jeszcze ciągle małe karlistowskie bandy, które jednak tylko z 6 do 8 osób są złożone. Gwardye cywilne pojmały już jeden oddział tych ludzi i zaprowadziły do więzienia w Saragossie. — Jenerał Narvaez opuścił Loja i bierze w pobliżu Terifa kąpiele morskie. Królowa dała mu do tego pozwolenie własnoręcznym listem i unieważniła owe dekret względem jego wygnania. Słychać, że jenerał spędzi zimę w swojej przepysznej wili w Aranjuez, gdzie swych politycznych przyjaciół przyjmować będzie.

— Królowa matka opuści jutro Tarrancon i uda się do Walencyi, gdzie zabawi przez czas nieoznaczony. — Ministeryum spraw wewnętrznych kazało zaprowadzić do więzienia El Saladore, pięciu odpowiedzialnych wydawców najcelniejszych dzienników stolicy za artykuł o stanie krajowych finansów. *(Pr. Ztg.)*

Anglia.

(Rozkaz ministeryum wojny do komendantów pułkowych. — Tymczasowi zastępcy urzędów opróżnionych przez śmierć księcia Wellingtona.)

Londyn, 18. września. Od ministeryum wojny wyszedł wczoraj rozkaz do wszystkich komendantów pułkowych, ażeby po księciu Wellingtonie przywdziało wojsko grubą żałobę.

— Pan William Beresford, minister wojny, obejmie tymczasem funkcye naczelnego wodza nad całą angielską armią, a gubernator w Dover-Castle będzie pełnić tymczasowie obowiązki przełożonego pięciu portów. Imiona tych, którzy między siebie podzielą różne urzęda księcia, nie są dotychczas wiadome. *(G. P.)*

Francya.

Najnowsza depesza telegraficzna z Paryża donosi, że układy toczące się w ostatnich czasach między Francyą i Belgią, nagle zostały zerwane. Pomimo ugody zawartej niedawno między obydwoma państwami, powstały jednak obecne nieporozumienia z tego, iż Francya, która dotychczas zupełnie ignorowała i zarzuciła była traktat z roku 1845, teraz niespodzianie i nagle znowu zażądała, aby ten traktat odnowiono, inaczej nałożonoby wyższe cło na przywóz belgijskiego węgla kamiennego i belgijskiego żelaza.

Do tej nagłej zmiany przyczynił się zapewne głównie znaczny ubytek w przywozie francuskich win i wyrobów jedwabnych, przezco nie mało ucierpiały wielkie przedsiębierstwa przemysłowe w Lugdunie i Bordeaux, gdy przeciwnie traktat z roku 1845 więcej sprzyjał przywozowi tych wyrobów francuskich.

Rząd belgijski miał może słuszną przyczynę użalania się na formę w jakiej Francya wyrzekła swoje żądanie, zwłaszcza, że Francya widocznie chciała uzyskać korzyść i rodzaj pierwszeństwa. Belgia bowiem może także za opłatą wyższych ceł pobierać stosownie do swojej potrzeby wina i wyroby jedwabne, gdyż te towary po największej części należą do kategoryi artykułów zbytkowych, a ograniczona cokolwiek ich konsumcya przynosi szkodę Francyi nie zaś Belgii. Inaczej rzecz się ma z węglem kamiennym i z żelazem, gdyż te artykuły najstosowniej sprowadzać można z sąsiedztwa, a przytem służą one za materyał do licznych gałęzi przemysłowych, a częstokroć są nawet niezbędną ich podstawą. Okazuje się więc, że Francya niemogła z pewnością na to liczyć, że sobie za pomocą tych represaliów zapewni rzeczywistą korzyść.

Jednakże rząd belgijski przystał na to żądanie objawione w sposób tak niespodziewany i wszedł w układy z Francyą.

Ale te układy nieprzywiodły wcale do pomyślnego rezultatu, Francya bowiem podwyższyła rzeczywiście cło od przywozu żelaza i węgla kamiennego z Belgii. To rozporządzenie musiało naturalnie przykre zrobić wrażenie na gabinet belgijski i ztąd też pochodzi zupełne zerwanie nowszych układów. — Panuje więc obecnie nieporozumienie między Francyą i Belgią, które przybrało formę walki cłowej pojawiającej się w ostatnich czasach dość często między sąsiedniemi państwami. Spodziewać się jednak można rychłego załatwienia tej sprawy.

Rezygnacya pana Orban Frère i prowizoryczne mianowanie p. Liedts ministrem finansów jest jak się zdaje, w ścisłym związku z tą sprawą. Nowe imiona ułatwiają zazwyczaj uchylenie podobnych zajść i teraz równie jak przedtem zależy tylko od Francyi dać zyczeniom swoim taką formę, iżby pewną była ich spełnienia ze strony Belgii. *(L. k. a.)*

(Dalsze doniesienia o podróży prezydenta republiki. — Wiadomości potoczne.)

Paryż, 18. września. Dzisiejszy *Moniteur* ogłosił w półurzędowej części mnóstwo doniesień o podróży *prezydenta republiki.* — W czterech depeszach urzędowych przychodzi *Vive l' Empereur* znowu pięć razy. Również z *Moulins*, stolicy departamentu *Allier*, znanej przedtem z agitacyi ultra demokratycznych, donoszą o wystąpieniu mas ludu, uroczystościach i demonstracyach imperyalistycznych. Nawet deszcz, który w Moulins lał przez cały dzień, nie przeszkodził bynajmniej festynom publicznym. Przy wjeździe do miasta powstał nawet taki ścisk między widzami, że żołnierze formujący szpaler nie mogli się oprzeć i zaledwo zręczność pocztyliona (bo z Nevers do Moulins nie idzie kolej żelazna) zapobiegła nieszczęściu. I tu znowu udał się *Ludwik Napoleon* najpierw do kościoła, gdzie od biskupa de *Dreux-Brezé* na czele duchowieństwa był przyjmowany. Prałat ten wyraził mu wdzięczność za wyświadczone kościołowi przysługi, w szczególności za nadaną mu wolność rozszerzenia swej czynności i zakończył prośbą o „twórcze słowo,“ aby miasto Moulins otrzymało większy, godniej wyposażony kościoł. „Wiara i chrześciańska miłość,“ odrzekł Ludwik Napoleon, z jaką pan w swej dyecezyi działasz, są mi znane i możesz być przekonany, że uczynię wszystko, by poprzeć usiłowania pańskie. „Burmistrz żądał w swej przemowie dość wyraźnie cesarstwa; Ludwik Napoleon, który słuchał przemowy stojąc w powozie z odkrytą głową, podziękował mu uprzejmie za uczucia wyrażono imieniem miasta Moulins. W defilowaniu masami mieli udział nietylko gwardye narodowe, wojska liniowe i kantonami uszykowani mieszkańcy gmin, lecz także weterani w uniformach z czasów Cesarza, którym książę przysłał potem w darze 2000 franków. Również w szpitalach, które zwiedzał, zostawił prezydent hojne dary. — W *Bourges* przyjmował

prezydent republiki mieszkańców portu *Saint-Tibault* w audyencyi, mowca ich wyraził się w następujący naiwny sposób: Przychodzimy, prosić Cię, Najłaskawszy Panie abyś o nas nie zapominał, i dał nam robotę. Paropływy pozabijały wszystkie ryby. Kanały i koleje żelazne wyrządziły nam wielką szkodę. Republika zrujnowała nas ze wszystkiem. A przecież pomimo nędzy i złych podszeptów zachowywaliśmy porządek. Cokolwiekbądź dla nas uczynisz, nie mniej przeto będziem wszyscy do ciebie przywiązani. *Vive l' Empereur!* — Książę — pisze *Moniteur* — wzruszony do żywego zaufaniem, równie jak prawem uczuciem tych poczciwych robotników oświadczył, że się zajmie ich położeniem.

Prezydent republiki uda się z *Valence* na pokładzie paropływu do Avignon. Pierwsze z tych miast opuści 24. rano.

— Jezuici nabywają coraz więcej wpływu we Francyi. Kościelna prowincya Lugdunu tak się w ostatnim czasie znacznie podniosła, że ją na prowincyę Toulezy i Lugdunu podzielono. Ojca Bon, dotychczasowego dyrektora jezuickiego klasztoru w Vals, mianowano prowincyałem tego zakonu dla Lugdunu.

— W Tuileryach restaurują kaplicę i teatr, dekorują salę i meblują nanowo różne apartamenta. Z oranżeryi robią koszary, i już niezadługo będzie w nich można wojska zakwaterować.

— Sąd policyi poprawczej wydał dziś wyrok na obżałowanych o spisek, w *rue de la Reine blanche*. Trzech skazał na trzyletnie więzienie i zapłacenie 500 franków pieniężnej kary, dwóch na 2 lata więzienia i 1000 franków pieniężnej kary, pięciu, między tymi dwie kobiet, na 2 lata i 500 franków pieniężnej kary, dwóch na ośmnastomiesięczne więzienie i 300 franków pieniężnej kary, a dwóch na piętnasto-miesięczne więzienie i takaż samą pieniężną karę. *(P. Z.)*

(Depesza telegraficzna.)

Lugdun, 20. września. Prezydent republiki zakończył następującemi słowy mowę swoję miana przy odsłonięciu statuy dla Cesarza Napoleona: „Roztropność i patryotyzm wymagają, aby ludy dobrze rozważyły nim ustalą swoją przyszłość. W obecnej chwili trudno rozstrzygnąć, pod jakim tytułem mogę ojczyznie wyświadczyć większe usługi. Jeżeli mi skromny tytuł prezydenta ułatwić może misyę moją, natedy niezamienię go dla osobistego interesu na tytuł Cesarza.

Sztrasburg, 21. września. Ren zalał część miasta. *(L. k. a.)*

Belgia.

(Dekreta królewskie. — Objaśnienie dekretów król.)

Bruxela, 18. września. *Moniteur* zawiera dekret, którym przyjęto dymisyę ministra finansów *Frere-Orban*, drugim dekretem mianowano ministra stanu, gubernatora Brabantu, *Charles Liedts*, tymczasowym ministrem finansów; trzecim zwołano izby na 27go września.

Moniteur objaśnia te rozporządzenia w sposób następujący: „Tego samego dnia, w którym członkowie gabinetu podali się do dymisyi, posłano instrukcye do Paryża, aby zastanowić negocyacye komercyalne i zażądać przedłużenia traktatu z roku 1845, pokąd nowa administracya niebędzie mogła znowu rozpocząć negocyacyi i pod swą odpowiedzialnością państwo zobowiązać.

Rząd francuski odrzucił żądanie przedłużenia, czyli raczej podał takie warunki, których gabinet przyjąć nie mógł.

Podczas rozpoczętych nanowo negocyacyi zaszło nieporozumienie między ministrem finansów i jego kolegami; a iż minister finansów niemiał odtąd udziału w negocyacyach, które przywiodły w skutku traktat z 22. sierpnia, ani w odbytych w tej mierze konferencyach uznał za rzecz stósowną podać się do dymisyi.

Ogłoszony dekret królewski przyjął to podanie.

Ponieważ król nieprzyjął dymisyi innych ministrów, przeto będzie gabinet nadal z teraźniejszych swych członków złożony a pana Liedts, któremu polecono z naszym ambasadorem w Paryżu toczyć dalej negocyacye komercyalne, mianowano teraz prowizorycznym ministrem finansów.

Oto przedmiot drugiego dekretu.

Trzecim dekretem zwołano izby na 27. b. m. Będzie im dane dokładne objaśnienie tak o powodach dymisyi, jako też o położeniu całego kraju." *(A. B. W. Z.)*

(Depesza telegraficzna.)

Bruxela, 21go września. Układy między Francyą i Belgią zerwane zostały nieosiągnąwszy skutku. *(L. k. a.)*

Szwajcarya.

(Depesza telegraficzna.)

Berna, 21. września. Powóz księżny Orleańskiej wywrócił się w podróży do Niemiec pod Oron w kantonie Waadt. Księżna ucierpiała lekką kontuzyę; obadwaj książęta Orleańscy wyszli bez uszkodzenia z tego niebezpieczeństwa. *(L. k. a.)*

Włochy.

(Depesza telegraficzna.)

Turyn, 20. września. Prezydent rady ministrów d'Azeglio powrócił z Genuy. W nieobecności jenerała Lamarmora, który odjechał do Lugdunu, obejmuje on ministerstwa wojny i marynarki, radca trybunału kasacyjnego hr. Costa uchylony został stanowczo z swojej posady, jednak pozostawiono mu pensyę w drodze łaski. *(L. k. a.)*

Rosya.

(Manewry wojsk pod Wosneseńskiem.)

Piszą z **Odessy** z d. 10 września. Dnia 4. października odbędą się wielkie manewry wojsk pod Wosneseńskiem w obecności Cesarza Rosyi. Książę Woronzoff miał przybyć dnia 13. września do Yalta i udać się dla przyjęcia Jego ces. Mości do Wosneseńska. *(Lit. kor. austr.)*

Kurs lwowski.

Dnia 25/26. września.		gotówka		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. k.	5	27	5	31
Dukat cesarski	„ „	5	33	5	37
Pólimperyał zł. rosyjski	„ „	9	36	9	40
Rubel śr. rosyjski	„ „	1	51½	1	52½
Talar pruski	„ „	1	42	1	45
Polski kurant i pięciozłotówk.	„ „	1	22	1	23
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	89	38	90	12

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 25. września 1852.		złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po	mon. konw.	—	—
Przedano „ „ 100 po	„ „	—	—
Dawano „ „ za 100	„ „	—	—
Żądano „ „ za 100	„ „	—	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 25. września.)

Amsterdam 160¼ l. 2. m. Augsburg 115¼ l. uso. Frankfurt 114⅜ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 170¼ l. 2. m. Liwurna 113 p. 2. m. Londyn 11.27½. l. 3. m. Medyolan 115⅛. Marsylia 135¾ l. Paryż 135¾ l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. 96. lit. B. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie Wied. d. 24. września o pół do 2giej po południu)

Ces. dukatów stęplowanych agio 24½. Ces. dukatów obrączkowych agio 24. Ros. Imperyały 9.34. Srebra agio 15½ gotówką.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 22. września.)

Metal. austr. 5% 82⅞; 4½ 73¾. Akcye bank. 1418. Sardyńskie —. Hiszpańskie 46¾. Wiedeńskie 103⅝. Losy z r. 1834 195½; 1839 r. —.

(Kurs giełdy berlińskiej z 22. września.)

Dobrowolna pożyczka 5% 102¼ p. 4½% z r. 1850 104⅜. 4½% z r. 1852 104. Obligacye długu państwa 94⅞. Akcye bank. 107¾ l. Pol. list. zastaw. —; nowe 98½; Pol. 500 l. 92; 300 l. 153½ l. Frydrychsdory 13 1/12. nne złoto za 5 tal. 11 5/12. Austr. banknoty 87 11/12.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 25. września.

Hr. Komorowski Piotr, z Bilinki. — Hr. Potocki Stanisław, z Rajów. — PP. Woslaczek Leopold, c. k. radca ministeryalny, z Stryja. — Piwocki Karol, c. k. komisarz cyrkularny i przełożony cyrkułu, z Tarnopola. — Czerwiński Jan, z Remizowiec. — Onyszkiewicz Fortunat, z Borasowa. — Turkuł Władysław, z Dobrowód. — Torosiewicz Jan, z Kujdaniec.

Dnia 26. września.

Hr. Karnicki Felix, z Stanisławowa. — PP. Białoskórski Ludwik, c. k. radca państw, z Sambora. — Gozdowicz Kazimierz, z Jarosławia. — Chrzanowski Ignacy, z Cwitowy. — Orzechowski Jan, z Kutca. — Rogojski Antoni, c. k. komisarz cyrkularny, z Jasła. — Sadowski Michał, z Krakowa. — Torosiewicz Michał, z Poltwy. — Winnicki Tytus, z Liska.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 25. września.

Ks. Sapieha Adam, do Krasiczyna. — Hr. Starzyński Bojamin, do Złoczowa. — PP. Josika, c. k. pułkownik, do Gajów. — Hofman Jan, c. k. gubernialny sekretarz, do Przemyśla. — Simmons J. L. A., k. angielski kapitan i jeneralny inszpektor, do Brodów.

Dnia 26. września.

PP. Wirth Jan, c. k. rotmistrz i pens. audytor, do Kłodzienka. — Goberchiński Ludwik, c. r. major, do Podwołoszczysk.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 25. i 26. września.

Pora	Barometr w mierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zran.	28 4 70	+ 2°	+ 13°	połud.-zach.₀	pogoda
2 god. pop	28 4 63	+ 13°	+ 2°	„	„
10 god. wie.	28 4 27	+ 5,5°		cicho	„
6 god. zran.	28 3 07	+ 6,5°	+ 16,4°	połud.-wschod.	pogoda
2 god. pop.	28 2 35	+ 16,4°	+ 6°	połud.	„
10 god. wie.	28 1 35	+ 10,5°		cicho	„

TEATR.

Dziś: pred. niem.: **„Der Zerrissene."**

Główny Redaktor **M. Szrzeniawa Sartyni.**

Z c. k. galic. drukarni rządowej.